

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK

HUSZÁR JÁNOS

EGY PÁPAI TÜZÉR NAPLÓJÁBÓL

A most következő naplórészlet az 1917-es háborús esztendő második felének eseményeit tartalmazza. A pápai tüzér júliustól az év végéig ütegeivel Románia keleti részében, Focsani térségében volt az orosz fronton ahol mindkét részről vegyes csapatok álltak: az oroszok oldalán például a Román Királyság leverése után megmaradt román csapatok és néhány francia tüzéregység.

Júliusban és augusztusban különösen véres harcok folytak. Oroszországban a februári forradalom után hatalomra jutott kormány katonai sikerekkel akarta megerősíteni uralmát, ezért az egész fronton támadásra indította csapatait. Áttörési kísérletei azonban kemény harcok után kudarcot vallottak, miután német és magyar tartalékok vonultak fel, a tüzérséget megerősítették, s egyre több repülő vett részt az elhárító harcokban bombázással, géppuskázással. Az oroszok harci morálja sem volt megfelelő, gyalogságuk egyre gyakrabban tagadta meg a támadási parancsot. Így a küzdelem később tüzérségi párbajokra korlátozódott.

Ezen a fronton az egészségtelen éghajlat, a fertőzött víz miatt a gyakori védőoltások ellenére is sok volt a megbetegedés, terjedt a malária, gyorsan fogyott a harcképes katonák száma. Az emberek szervezetének ellenálló képességét az egyre romló élelmezés is kedvezőtlenül befolyásolta, de az is, hogy csökkent a harcedzett katonák száma az egységek állományában, egyre több volt a 18 éves újonc, akik könnyebben estek a betegségek áldozatául.

A központi hatalmak oldalán harcolók között jó volt az együttműködés. Különösen a bolgárokkal alakult ki bajtársi kapcsolat, sokáig az ő egységeiket támogatták a pápai tüzér ütegeinek ágyúi. A németek viszont néhány esetben, erőszakosan, előnyöket követeltek maguknak.

Az ágyúállások, fedezékek építése állandó munkát jelentett a fronton. Az ősz beálltával, miután a harcok is csillapultak, megfeszített munka folyt a gránátbiztos, fűthető téli szállások építéséért, melyek földmájét betonnal erősítették meg.

A tél közeledtével a harcok megszűntek. Az Oroszországban hatalomra jutott bolsevikok előbb rövidebb, majd hosszabb fegyverszünetet kötöttek.

Békés élet következett, a szemben álló felek katonái egymással barátkoztak a frontvonalak között. Megkezdődött a csapatok visszavonása is.

A pápai tüzér ütege egyelőre kitűnően épített, meleg fedezékben maradt. Ott érte őt és társait a negyedik háborús karácsony és Szilveszter napja is.

JÚLIUS HÓ

1-én. Reggel 5 órakor értünk haza a munkából kifáradva, jól meg is áztunk. A sok éjjeli munka teljesen kifárasztja a legénységet, és jóformán nappal sem nyugodhatik.

2-án. Éjjel ugyancsak folytatjuk a munkát reggelig és még mindég nincs befejezve. Azonban ma ismét parancsot kapott ütegünk állásba vonulásra. Éjjel 1/2 12 órakor indult ütegünk tehát, hogy állását elfoglalja. Azonban nem az általunk elkészített állást foglaltuk el, hanem egy félig-meddig elkészített német állásba mentünk. Tehát a sok fáradtságos munka, mint ezideig végeztünk, újból kárba veszett, s folytathatjuk a munkát itt tovább.

3-án. Ma ütegünk pár lövéssel belötte magát, és az est beálltával kivonult az állásból. Úgy látszik egyelőre mégis tartalékba maradtunk. Ma csendes nap volt, csupán délután az ellenség lötte Latinul falut. Ma a repülő tevékenység is csekély volt, ellenséges gép nem is szállt fel. A német repülőök az utóbbi napokban igen eredményesen bántak velük.

4-én. Ma a legénység pihen, semmi foglalkozás nincs. Este a másik ütegünk ment belőni magát.

5-én. A front elég csendes pár nap óta. Semmi különös esemény nincs.

6-án. Ma is pihenőnapunk van. Én nem a legjobban érzem magam, a gyomrom akarja felmondani a szolgálatot, mit csak a víznek tulajdonítok és a hőségnek, mi rettenetes. Embereink is igen rossz állapotban vannak, a sok munka és ezen kedvezőtlen éghajlat már küldözi őket a kórházba... A bánásmód a tiszték részéről pedig igen mostoha, természetes őket is befolyásolja a cseh divízió-kommandant (Strass) szigora.

7-én. Ma ismét oltás volt nálunk, mely után kétnapos pihenő van adva, de nemigen van reá lehetőség, hogy meg lehessen tartani.

8-án. Vasárnap reggel 7–9-ig ágyú-gyakorlatozás, dacára az adott szolgálat-mentességnek az oltás után. Délután pedig lóúsztatás van a Buzeu-ban. A legénység most már rohamosan megy a kórházba, igyekeznek megszabadulni ezen ütegből.

9-én. Délelőtt foglalkozás az ágyuk mellett, most már minden napi foglalkozás meg van állapítva, jobban mint a laktanyában. Délután telefon-gyakorlás. Ma éjjel a hajtó legénység ment munkába, az ágyúszemélyzet pedig a lovak mellett maradt. A fronton pedig csend van, az ellenség nyugodtan viselkedik.

10-én. Délelőtt nincs semmi foglalkozás. Az aratás már itt megkezdődött. Az ütegből is összeállították az arató legénységet. Az itteni járványos betegségen, melyen minden embernek keresztül kell mennie, szerencsésen átvégődtem.

11-én. Kisebb ágyúharcok vannak ma, a frontra újabb német csapatok jönnek.

12-én. Hajnalban ágyúállást megyünk javítani, illetve csak leplezni, nehogy az ellenség felfedezze. Délután pedig parancsot kaptunk arra, hogy az ütegünk állásba megy.

13-án. Hajnalban ugyancsak az ágyúállást megyünk rendbehozni, mert este ütegünk elfoglalja, csak hogy nem abba, mit mi készítettünk, hanem sokkal rosszabba. Délelőtt élénkebb ágyútűz, főleg repülőgépekre.

14-én. Megkezdtük ezen állás kiépítését, mi oly munkát ad, hogy a legénység hamarosan meg fog lépni ez elől. Az ágyúállásokat ki kell bővíteni, legénységi és tiszti fedezéket kell ásni, munition raktárakat és futóárkokat építeni. Ez rettenetes munkát ad, miután a föld oly kemény, alig lehet haladni. Napközben kisebb tüzérségi tevékenység folytatódik.

15-én. Folyik a munka, kora reggeltől estig, a fiatal, 18 éves legénység, méghozzá a rossz menázs mellett, mi utóbbi időben van, nemsokáig bírja. Délután 5 óraker élénk tüzérségi párbaj keletkezik.

16-án. Már kora reggel élénk repülő-tevékenység a részünkről, melyre az ellenséges tüzérség bőven pazarolja a municiót, de persze hiába. Repülőink pedig gépfegyverrel válaszolnak, az égboltozat schrapnel felhőcskékkal van borítva. Ezen multság egész délelőtt tart. Azonkívül 10 óraker a tüzérségi tevékenység feléled. Számítunk arra, hogy rövid időn belül itt változás lesz, miután igen erős román és orosz tartalékok vonulnak fel. Éjjel az ellenséges tüzérség pár ütege tüzel, mibe gyalogsági tűz is vegyül.

17-én. Kora reggel az ellenség már lő, mi kisebb mértékben egész nap tart. Mi pedig későnkorán dolgozunk, de ezen élelmezés mellett kitartani nem lehet, oly kriminális rossz.

18-án. Nagy repülő tevékenység folyik. kisebb lövöldözés egész nap tart, mi este élénkebb lesz. Mára a menázsunk valamit javult, üteparancsnokunk (Kenversz fhdgy.) sokat fáradsérdektünkben.

19-én. Ma csendesebb nap van, némi ágyútűz hallható. A repülők folyton munkában vannak.

20-án. A mai nap sem különbözik a tegnaptól, ugyanolyan a program. Délután az ellenséges tüzérség több ütege tüzelést folytat, többek között Dancsa községre is, hol protgestellungunk van. És itt elég pánikot idéz elő.

21-én. Mára a kora reggeli órákban megkezdődik a repülő tevékenység mindkét részről. Az ellenséges gépet egy bolgár üteg többször visszatérésre kényszeríti. Itt már a bolgár bajtársakkal is megismerkedünk, kik közé be vagyunk osztva. Tegnap este tőlünk balra a németeket egy kis darabon az ellenség kivetette az állásából. Délután csend honol, azonban az ellenséges kötött léggömbök egész tömege emelkedett a levegőbe, miből ami állásainkat az ellenség nagyon könnyen beláthatja. Az éj folyamán a németek az elvesztett állásukért ellentámadást kezdetek, mi erős harcra vezetett. A kimenetel még ismeretlen. Bizonyosra vehető, hogy hamarosan változás áll itt be.

22-én. Az előttünk fekvő frontrészlet ma erős tüzérségi tűz alatt áll az ellenség részéről. Hosszabb idő után az ellenséges gránátok erősen veszélyeztetettek, a reserve munitions depó építésénél, és délután ugyancsak csapkodtak le körülöttem. 6 óra felé előttünk megszűnt a harc, azonban tőlünk balra feléledt. A 4-dik ütegünk állását, mit már úgy is tapogattott az ellenség, (a jéger háznál) belötte. Este 10 óraker az ellenség újból erős tüzet kezdett állásainkra. Tehát nem csalódtunk, bekövetkezett az ellenség támadása, illetve a tüzérségi előkészítés erre.

23-án. Az ellenség folytatja tovább a harcot, és erős tüzet bocsájt a gyalogsági állásainkra, mit csak késő délután szüntet be. Ugyancsak lötte délelőtt és délután a 4-dik ütegünket, mit teljesen be is lött. Délután ütegünk is lött, elég eredményesen, noha mi sem sokat okoskodhatunk itt, igen kényes helyzetben vagyunk, könnyen úgy járhatunk, mint a 4-dik ütegünk. Az éjjel előfordult, hogy az ellenséges gépek egészen leereszkedtek vonalaink fölött olyannyira, hogy majd kézzel lehetett érinteni. Így akarják megállapítani állásainkat.

24-én. Kora hajnalban már folyik az ágyúzás, az ellenséges gépek is feljöttek. Reggel 7 órakor az ellenség 2 napos tüzérségi előkészítés után pergőtüzet bocsájt állásainkra, úgy látszik az áttörést megkísérli, mit a bulgár és török csapatok előtt akar végrehajtani. A gépfegyverek szinte működésbe vannak.

A pergőtűz 30-40 percig tarthatott, s utána csak egyes lövéseket ad le az ellenséges tüzérség, mely dél felé elcsendesül. Úgy látszik egyelőre semmit sem ért el az ellenség. Délután újból erős tüzet bocsájt, különösen a bulgár vonalra, mi 1/2 4 óráig tartott, s utána megint elcsendesedett. Eközben messzehordó ágyúból ugyancsak tűz alá fogja a 4-dik ütegünket, sőt most már minket is erősen fenyeget a veszély.

Közölték velünk a galíciai csapataink győzelmét, mi elég jó hangulatra keltette az itteni harcosainkat. A délután folyamán még többször kiújult a tűz. Az ellenséges ballonok és gépmadarak tömege van a levegőben. Ma kevés híja, hogy ütegünknel szerencsétlenség nem történt, a földmunkánál egy mély árok bedőlt, és alátemetett egy embert, nagy nehezen sikerült kimenteni és komolyabb baj nem történt. Este váratlan parancs folytán ütegünk, a kombinált üteg feloszlott, és még ezen éjjel az én szakaszom elhagyta az állást, és Voinesti falu alá egy újabb állásba ment. Ezen állás egészen a front mögött van, késő éjjel érkezünk ide, hol mindjárt az ellenség gránátjai fogadtak bennünket. Azonnal hozzá kellett fogni a munkához, hogy reggelre, mikor a szakasznak be kell lőnie magát, az ágyuk elhelyezve legyenek. Azon kívül azért is iparkodni kellett, mert nappal nem lehet dolgozni, miután az ellenség belátja ezen helyet. Tehát megint egy kellemes éjszakája volt azon pár embernek, kik még ezig megmaradtak az ágyúk mellett.

25-én. Reggel és délelőtt majdnem teljes csend van, olykor hallható, illetve jön 1-1 ellenséges lövedék. Tehát az ellenség 2 napi, éjjel-nappali erős tüzérségi előkészítése és a másik 2 napi, sokszor megújuló pergőtüze eredmény nélkül maradt. Úgy látszik, evvel csak az esetleges csapatelvonulásainkat akarta meggátolni a más frontrészletre. Az is tudomásunkra jutott, hogy gyalogságát nem tudja harcba vinni, mert ellentállnak, így a tüzérségi tüztől várja, illetve várta a kimenetelt.

Ezen harcok alatt megtörtént, hogy a gyalogság, a (francia) tüzérséget kézi gránáttal támadta meg, miért nem szüntette be a tüzelést. Délben nehéz ágyúval több lövést adott le egyes célokra. Ballonjai elől, mik nagy számban vannak fent, erősen kell magunkat tartani. Az éj csendben telik.

27-én. Délelőtt csend van. Repülőink rövid ideig tartó szemlét tartanak ellenséges rész felett. Délután 5 órakor egy nehéz ellenséges üteg kezd lőni, utána csend áll be. A sok fáradtságos munka után, mit a másik állásban végeztünk, nagyon jól esik azon pihenés, miben itt részünk van. Most az élelmezés is tűrhető, noha csak éjjel kapjuk, miután az ide való szállítás nappal veszélyes. Este tőlünk balra erősebb harci tevékenység.

28-án. A mai nap is elég csendesnek mondható. Napközben pár lövést bocsájt az ellenség, mit a mi tüzérségünk viszonzoz. Éjjel erősebb bombatevékenység hallható.

29-én. Vasárnap reggel csend, később az ellenség Latinul falura egyes lövéseket ad. Délelőtt folyamán cugunk is lead pár lövést. Este 8 órakor tőlünk balra erős ágyúzás hallható, itt pedig egyes lövések zavarják a csendet. Szakaszunk ezen állásban egy régi haubitz szakasszal van együtt, mely német parancsnokság alatt áll. Az időjárás rendkívül meleg, így jó szolgálatot tesz a Buzeau folyó fürdésre, mely előttünk folyik el közvetlenül.

30-án. Az orosz tüzérség egyes ütege lövi Latinult, máskülönben csend van itt, mi éjjel is tart.

AUGUSZTUS HÓ

1-én. Ma délelőtt is teljes csend, délben tüzéségünk, úgyszintén az orosz is, pár lövést vált. Délután szakaszunk lő, utána csend, csak távolról hallható ágyúzás.

2-án. Úgyszólván teljes csend van, néha egy lövés hallható. Reserva csapataink ismét mind elhúzódtak Focsani alá, úgy látszik ott készül valami. Itt mi is várjuk az előremenetelt, miután az orosz frontot csapataink erősen nyomják a határunkon. Ha továbbra is így sikerül, hamarosan nagy változás állhat be.

3-án. Délelőtt szinte csend, délután tüzéségünk kisebb mértékben dolgozik. Este és éjjel a bombavető ütegek működnek.

4-én. Reggel kisebb mértékben hallhatók lövések, délután zugunk lő. Észrevehető, hogy az ellenséges tüzéség legnagyobb része innét elhúzódott. Éjjeli harc van a török és bulgár csapatok előtt, ahol az ellenség legjobban kísérletezik. Engem ma megint „nagy kitüntetés” ért, megkaptam a második bronzot, a háború negyedik évében!

Élmezésünk megint kezd rosszabbra fordulni, mindennap kukoricakásával traktálnak...

5-én. Vasárnap kedvéért nap közben nem sok a tevékenység. Hajnalban volt kisebb tűz a bulgár részen, hol 3 század bulgár gyalogság előre ment. Éjjel ugyancsak erősebb harc keletkezik a bulgárok előtt.

6-án. Reggel még hallható lövöldözés, utána csend áll be. Hírlik, hogy a Focsani körül csapataink áttörték volna a frontot. Ma megint kellemes meglepetés érte zugunkat, parancsot kapott ezen állás elhagyására és egy másik állásba menésbe. Ez még az éj folyamán meg is történt, Ó-Latinul összelőtt házai közé. Ezen állás erősen ki van építve, de az ellenség által alaposan be is van löve, miért is az előbbi üteg el is hagyta. Az állás környéke valóságos gránátölcser, itt még kemény és szomorú napjaink lehetnek. Az előbbi állásunkat pedig, mit már jól kiépítettünk, a németek foglalták el, miután előző állásukban belőtték őket. Ezek a németek már nagyon kellemetlenkednek nekünk, minden jobb helyről kiszorítanak bennünket, ez már tűrhetetlen.

7-én. Reggelre kriminális rosszul leszek a gyomrommal, mint a rosszul megfőzött étel idézett elő. Szerencsére sikerült hamar rendbeszedni magam pár chinin beszédésével.

Itt az új állásban ismét kezdetjük a munkát, mert sok javítani való van, noha erősen ki van építve. Ezen állás a falu szélső házai közt, közvetlen a Buzeau folyó partján van, most már teljesen a bulgárok között vagyunk. Délután szakaszunk belövést folytat. A fronton egyébként nem fordul elő semmi különös.

8-án. Délelőtt elég csend van, délután az ellenség kezd a körzetbe löni, de lövedékei a homokban mind megfűlnak. Szakaszunk ugyancsak löni kezd, és az itt lévő bulgár ütegek is kezdik a munkát. Az éj csendben telik el.

9-én. Reggel az ellenséges tüzéség egyes ütegei lövik gyalogsági állásainkat. A mi tüzéségünk hallgat. Délután egy üteg erősen lövi állásunkat, mely elől ugyancsak kellett deckolni. Mára ütegeink visszaadták a kölcsönt néki. Este csend áll be.

Ma kaptam hazulról azon mélyen elsomorító hírt, hogy szegény Feri meghalt. Egy ilyesmi hiányzik még, nem elég amúgy is a baj. Éjjel kisebb harcok vannak.

10-én. Reggel hallhatók fegyver- és ágyúlövések, repülők fent jár, minek kedvez a jó idő. Délben tüzéségünk legnagyobb része 10 percig tartó gyorstűzet adott le az ellenséges állásokra, mely után csend állott be.

Délután 1/2 3 óraker egy ellenséges ágyú lövései csapkodnak le körülöttünk, tehát az ellenség már tudomásul vette az ittlétünket, és elég pontosan kezdi a csomagjait küldözgetni. Este szakaszunk több lövést ad, mely után az ellenséges tüzérség nehéz és könnyű lövedékeinek özönében van részünk. És ugyancsak kell bújdosnunk – ez fele sem tréfa. Szerencsénk, hogy van két gránátmentes fedezékünk, mi megvéd bennünket a veszélytől. Egy lövedék egyik ágyúállásunkba csap be, és azt teljesen szétdobja, az ágyúnak nem történt baja.

11-én. Hajnalban, 3 óraker váratlanul megcsik azon sajnálatos eset, hogy az ellenség a Szeret és Buzaeu között a bulgárokat kiüzi első állásukból, délelött pedig a második állást is elfoglalja. Tüzérségünk noha erősen és hatásosan dolgozik, de a gyalogságunk kevés, az ellenség pedig fölényben van.

Kora reggeltől az ellenséges tüzérség tüze alatt áll állásunk, a lövedékek özöne csapkod le körülöttünk, teljesen be vagyunk löve, valóságos pokol ezen hely. Csak egy cseppen múlt, hogy egy lelitalálatot nem kaptam. Délután erős harc kezdődik, mi rettenetesen dühöng. Ütegünk másik két szakaszát pedig szétlötöte az ellenség, több súlyos sebesült és halott van, tisztjeink pedig nem tudni hol vannak, mi van velük. Itt most énnekem kellett átvenni az üteg-kommandót, miután az egy parancsnokot, ki itt volt, az üteg másik részéhez vezényelték. Késő estig többször fellángolt a heves harc, mi kisebb mértékben egész éjjel tartott. Éjjelre a sebesültjeinkből 2 halott is lett. Csak később tudtuk meg, hogy mily veszélyben voltunk, ha az ellenségnek sikerül a Buzeau-n átjönni, mi már majd meg is történt, el lettünk volna veszve teljesen. Egy altiszt, ki a megfigyelőn volt az ütegtől, szinte áldozata lett az ellenséges golyónak.

12-én. Hajnalban tüzérségünk erős tüzet nyit meg az újból előretörő ellenségre és meggátolja az előrejövésben, reggel pedig 1/2 óráig tartó dobtüzet nyitunk meg. Az elmúlt éj folyamán a másik 2 szakaszunk is bejött ide, a kivert állásból, így most az egész üteg együtt van. Pedig itt még sokkal veszélyesebb. Az ellenség nap közben többször próbálja hátrább nyomni csapatainkat, de eredménytelenül. Tartalékaink már megérkeztek, így számíthatunk reá, hogy feltartóztatjuk a nyomást. Repülőink ugyancsak hősies munkát végeztek, félretéve minden veszélyt. Nem törődve az ellenség fegyver- és gépfegyvertüzével, egészen leszállva az ellenséges állások fölé bombákat dobnak és gépfegyvertüzzel árasztják el az ellenséget. Éjjel 3/4 2 óraker a bulgár gyalogság vörös rakétajelzéssel tüzérségi tüzet kérve támadásba megy át, és sikerül némileg az ellenséget a megszállott állásokból visszazorítani. Ezen harc hajnali 1/4 4 óráig tartott, mely után gyenge tüzérségi tűz folyt.

13-án. Reggel és egész nap élénkebb tüzérségi tűz, melyből ütegünk környéke ugyancsak kivieszi a részét. Éjjel nem ismétlődik meg a támadás egyik részről sem.

14-én. Ugyancsak nem történik semmi változás, úgy látszik az ellenség megelégette a kevés sikert. Nap közben többször felélénkül a tüzérségi tűz, mi az est beálltával elcsendesedik. Éjjel 1/2 11 óraker azonban az ellenség újból támadást kezd, erővel át akarja törni vonalunkat, erős gyalogsági harc kezdődik, mit tüzérségünk is átvesz. Háromnegyed óráig tartó heves küzdelem után elcsendesült a harc, és ahelyett, hogy az orosz gyalogságnak sikerült volna előbbre jönni, a bulgárok nyomták őket vissza. Egész éjjel fegyverropogás hallható kisebb mértékben.

15-én. Hajnalban hallható gyengébb ágyúzás, mi később elcsendesül. Délelött Focsani felől heves harc hallható, és ez tart egész nap.

Napközben az ellenség lövi a buzeau-i hidat, mi mögöttünk van. Este is tart az ágyúzás kisebb mértékben. Éjjelre az ellenség támadását várva ébren maradtunk, de nem következett be.

16-án. Reggel csend van, csak 10 óra után kezdődik kisebb ágyúzás. Ellenben Focsani irányából ma is hallható harc. A mai nappal ide körénk nem lő az ellenség, mi igen csodálatos.

Este 8 óra felé kisebb vihar tör ki esővel, mi itt igen nagy ritkaság. Ugyanekkor a török részen, és tőlünk közvetlen balra erős harc fejlődik ki, mi tart egy óra hosszágig. Az ellenség itt folyton kísérletezik, de terve, hogy áttörjön, nem sikerül.

17-én. Délelőtt gyengébb ágyútűz mindkét részen, mi egész nap tart. Különösebb esemény nem fordul elő. Este tőlünk balra hallható erősebb ágyúzás. Az éj minden különös nélkül telik el.

18-án. Reggel csendes a vonal, esős, hűvösebb időre változott. Délelőtt gyenge tüzérségi tevékenység, mi dél felé a saját ütegünk és egy orosz üteg párbajává fokozódott. Ugyanis parancsunk van arra, ha az ellen egyet lő, (különösen Vionestira) nekünk négy lövéssel kell viszonzni. Ez pedig kihívása az ellenséges tüzérségnek az amúgy is belőtt állásunkra. És ugyancsak erős tüzzel árasztott el bennünket, oly pontosan, hogy már pontosabban nem is lehet egy célt belőni. Ennekem ezen nap, a harmadik augusztus 18-dika emlékezetes, és szerencsés napom is marad. Egy futóárokban, hol harmadmagammal álltam, mellettünk 1 méterre csapódott be a gránát, és micsoda gondviselés, mind a hárman épen maradtunk, noha a robbanó szörny elég rombolást végzett. Épp egy tizedes sérült meg könnyen az arcán. Igaz, engem a légnyomás egy percig mozdulatlaná tett, azonban hamarosan magamhoz jöttem, és a földből, mi erősen betakart, kibontakoztam. Délután is folytattuk a párbajozást. Máskülönben itt a fronton ma nem fordult elő semmi különös változás.

19-én. Délelőtt meglehetősen csend van, ütegünk azonban tüzel, mit az ellenség gyengébben viszonz. Az ellenség újabb beásásokat folytat, mit mi rendszerint megzavarunk. Éjjel Focsani felől heves harc hallatszik, mi hosszabb ideig tart. Itt előttünk most csendesnek mondható a helyzet, úgy látszik az ellenség megelégtelte a múlt sikereit. Azonban azt hiszem, a mi részünkről sem megy úgy a dolog, mint reméltük, mert már itt is meg kellett volna inogni a frontnak.

20-án Reggel és délelőtt csend van, úgy 11 órakor kezdi az ellenséges tüzérség löni könnyű- és nehézágyúval környékünket. Délben pedig körülbelül 20 gránáttal ütegünk területét tiszteli meg, mely elől ma is, mint rendesen, bújni kell. Ezt megint ütegünk 7 lövése idézte elő, ő pedig ilyenkor a tiszteresét küldi. Ezután csend állott be.

Ma megint a Jóska elszomorító lapját kapom Brassóból (kórház), melyen értesít, hogy 13-án gránát légnyomást kapott. Tehát újabb szerencsétlenség, úgy érzem, hogy simán ezen játékból (testvérek) nem kerülünk ki.

21-én. Napközben a rendes tüzérségi tűzön kívül nem fordul elő semmi különös, és az éjet sem zavarja semmi.

22-én. Reggel és délelőtt csend van, úgy a mi, mint az ellenséges tüzérség pár lövést vált. Azonban Focsani felől ma megint heves harc hallatszik. Éjjel nyugodt.

23-án. Délelőtt teljes csend van, még csak egy fegyverlövés sem hallatszik. Délután azonban az ellenség megbolondult, lövöldözött össze-vissza, így a mi ütegünk is actióba lépett.

24-én. A nap is az egyformaságban telik el, semmi különös változás nem történik. A rettenetes hőség tart, majd megbolondulunk.

25-én. Ma fordult elő először, hogy mióta itt vagyunk, az ellenség nem lőtt ide. Jóformán csendben tellett el az egész nap, éjjel sincs változás. Mostanában az élelmezésünk is kielégítő. Azon kívül a dinnyében fürödhetünk, minek itt hazája van.

26-án. Vasárnap kora reggel az ellenség megkezdi Vonesti lövését, (mit naponta előszeretettel folytat) ütegünk viszonzozza a tüzet, utána csend áll be. Délután csendben telik el.

27-én. Délelőtt folyamán úgy a mi, mint az ellenség tüzésége tüzelést folytat, ütegünk szinte belövéseket csinál. Az ellenség két ágyúkat teljesen belőtt, szerencsére az emberekben kárt nem tett. A munitió, mint teljesen szétszórt, szinte nem robbant fel.

28-án. A délelőtt nyugodt, délután azonban az ellenség ismét erősen veszélyezteti ütegünket. A fronton máskülönben változás nem történik. Napközben a repülőink járnak, az ellenségé azonban napok óta nem mutatkozik. Az éj is teljes csendes.

29-én. Focsani felől már délelőtt erős tüzéségi tűz hallható. Itt semmi változás, csend van. Éjjel élénkebb harci zaj volt.

30-án. A délelőtt csendesen telik el, délután azonban az orosz tüzéség (mert jobbára az van itt) megkezdte a munkáját a környékre, de ütegeinkre is alaposan dolgozott, mert ez elkerülhetetlen néki. Az éj nyugodt. Hosszú idő után az éjjel egy kis eső volt, mi a nagy hőséget kissé lehűtötte.

31-én. Reggel és délelőtt csend van, délben pedig egy ellenséges üteg a hátunk mögött lévő bulgár üteget lövi. Az említett üteg oly közel áll mögöttünk, hogy az ellenség rövid lövéseit mind mi kapjuk meg. A délután csendesnek mondható. Este parancsot kaptunk egy éjjeli támadás előkészítéséhez, ugyanis egy német rohamozó (sturm) század vállalkozott arra, hogy az éj folyamán foglyokat hoz az ellenségtől. Ezen actióhoz ütegünk is segédkezik.

SZEPTEMBER HÓ

1-én. Hajnali 4.15 órakor a fenti terv végrehajtásához, az itt csoportosított tüzéségünk teljes erejű zárótüzet bocsájtott az ellenséges tartalék állásokra, hogy az ellenséget meggátolja abban, hogy tartalékát előre hozhassa és a mi csapataink terve sikerüljön. Ezen tüzéségi tűz 3/4 óráig tartott, mihez a gyalogsági fegyverek is erősen működtek, és sikerült németeink vállalkozása, kik foglyokkal és négy gépfegyverrel tértek vissza a meglepett ellenségtől. Ezen multság reggelre elcsendesült, és egész délelőtt néma csend van. Ezen veszélyes vállalkozás alatt attól féltünk legjobban, hogy az ellenség holnapra belő bennünket. De ez nem következett be, még csak egy lövést sem kaptunk, igaz, tüzéségünk ütegeit is tűz alatt tartotta. Délután folyamán az ellenséges tüzéség gyalogsági állásainkat lövi rövid ideig, utána csend áll be. Este 8–9 óra között az ellenséges tüzéség hatalmas actiót kezdett, lőtte gyalogsági állásainkat. Másképp azonban nem történt semmi különös, pedig azt hittük, hogy az éjjelit akarta az ellenség visszaadni. Az éj többi része nyugodtan telik el.

2-án. Úgy délelőtt, mint délután teljes csend van, este azonban az ellenséges tüzéség kezdett rövid ideig tartó actiót, miután csend állott be, és tartott egész éjjel.

3-án. Délelőtt az ellenséges üteg erősen lőtte állásunkat, mely alkalommal egyik ágyúkat megint találat érte. Délután szinte kaptunk lövéseket. Más különös esemény nem fordul elő. Este a törökök előtt ugyanolyan változás volt, mint előttünk pár napja.

4-én. Reggel ellenséges gép jár felettünk, mit már régen nem láttunk, úgyszintén kötött léggömbje is feljött. A nap máskülönben elég nyugodtan telik el, teljes csend van.

5-én. Délelőtt változatlan csend, délután gyenge tüzérharc. Batterienk is kezd löni, mire a minket sakkban tartó ellenséges üteg azonnal reánk fordítja tüzét. És egy gránátja, mi a futóárkunkba csapott le, két emberünket megsebesített. Este Focsani felől megint heves ágyúzás hallható, az éj azonban nyugodt.

6-án. Reggel úgy a mi, mint az ellenség repülői járnak, melyeket mindkét részről erősen lőnek. Más erősebb tevékenység azonban nem fordul elő. Éjjel rendkívüli gyors és nehéz munkát kellett végeznünk. Hogy az ellenséget megfékezzük, itt az állásunknál levő nagy akácfákat, és egy teljes háztetőt előbbre varázsoltunk. Kérdés, lépre meg-e az ellenség?! Ha pár nap sikerül is megtéveszteni, utóbb mégis csak reá fog jönni.

7-én. Délelőtt ellenséges ütegek a környéket lövik kisebb mértékben. Úgy látszik az ellenség készül valamire, ballonja egész nap fent van és repülői is járnak naponként.

8-án. A rendes napi programon kívül nem fordul elő semmi különös, az ellenség lövöldöz össze-vissza, azonban minket 2 nap óta megkímél. Az éjek csendesek.

9-én. Délelőtt egy ellenséges üteg ugyancsak tűz alatt tartotta ezen környéket, úgyszintén ütegünk területét is. Tehát mégsem lehet megtéveszteni az ellenséget. Ütegünknel a betegség, (malária) annyira fellépett, hogy a legnagyobb emberhiány van, már az összes ágyúinkat nem is bírjuk kielégíteni.

10-én. Nem fordul elő semmi különös esemény, délelőtt teljes csend van, délután kisebb tüzérségi tevékenység. Az éj változatlan.

11-én. Egész napon át a legnagyobb csend uralkodik, az ellenség egy lövést sem tesz. Éjjel azonban hallható kisebb harci zaj.

12-én. Reggel az orosz tüzérség a bolgár gyalogságra ad pár lövést, utána csend áll be.

13-án. Egész csend, majd egy lövés sem hallható. Az éj is néma.

14-én. Kiseb mérvű tüzérségi harc, miből mi is kapunk. Mint látható, már nem fog bekövetkezni változás a fronton, legalább is itt nem. És így az építkezések megkezdődnek a télr. Nekünk is sok munkánk fog még lenni, mert nincsenek még legénységi lakások. A házak, mik még vannak a két Latinulban, egyre tűnnek el a föld színéről, parancs van a lebontásukra.

15-én. Délelőtt csend, az eső esik. Délben kezd az ellenség lőni a Buzeau-hídra, mely mögöttünk van pár száz méterre. Utána újból csend.

16-án. Ma vasárnap van, és nem zavarja semmi az ünneplésünket. Az egészség dolgában nem a legjobban állok, számítok reá, hogy én is követem a többit a kórházba.

17-én. Itt egyes lövéseken kívül nem fordul elő semmi különös. Ellenben Focsani felől egész nap heves harc hallható. Éjjel fegyverek kisebb mértékben dolgoznak. Az időjárás hűvösebbre fordult, éjjelenként már hűvös a levegő, és még nincs lakásunk sem, hogy ez ellen védekezhethénk.

18-án. Reggel csend van, oldalról hallható egy-egy ágyúlövés. A helyzetnek olyan látszata van, hogy megint készül valami itt.

19-én. Semmi változás nincs, mint előttünk orosz gyalogság végez felvonulást délelőtt, mire ütegünk tüzel. De úgy látszik, ez csak megtévesztő felvonulás akar lenni. Az éj folyamára elővigyázatra vagyunk felhívva, de nem következik be semmi különös.

20-án. Délelőtt egy nehéz német üteg a Buzeau-hídtól és egy ellenséges nehéz üteg párbajt folytat és ezen harc még a délutánra is kihat. Az ellenség nem bírja a jól elhelyezett német üteget belőni.

Délután a mi ütegünk és a bulgár üteg is tüzelést kezd, de erre megmozdul az ellenséges tüzéség is és e két üteg területét hatalmas tűz alá veszi, noha most egy kicsit tévedésbe van ejtve az ütegalásunkra nézve, úgy teljesen a bulgárokéra nézve is. Azonkívül az erősen épített bulgár állás teljesen ellentáll még közép-kaliberű lövedéknek is. Este csend állott be, mit éjjel sem zavar semmi. A nappalok az eső után megint elég melegek, csak az éj hűvös, és sokat fázkódom én is.

21-én. Reggel ellenséges repülő jár, mit tüzéségünk erősen fogad. Máskülönbén délelőtt teljes csend van, egy lövés sem hallható. Délután az ellenség tüzelést kezd egyes pontokra, mi rövid ideig tart, utána elcsendesül, és az éj is nyugodt.

22-én. A mai délelőtt is csendes, délután kölcsönös tüzéségi tevékenység. Este a törökök előtt élénk ágyútűz.

23-án. A vasárnapot elég nyugodtan tölthetjük, nem fordul elő semmi, mi zavarta volna.

24-én. Ma gyenge tüzéségi tűz van. A napok tellenek, de semmi változást nem hoznak.

25-én. Ma élénkebb lövöldözés folyik ellenséges részről, ütegünk is lead pár lövést, mit már régebben tettünk.

26-án. Semmi változás nem fordul elő a gyengébb ágyútűzön kívül, mit mindkét részről naponta hallani.

27-én. Reggel ellenséges repülő jár és délelőtt az ellenség lövöldöz mindenfelé. Délután az ellenség ismét erősebb tüzet bocsájt Voinestire. Ütegünk felelt reá, erre azonban 2 ellenséges üteg, (egy könnyű és egy középkaliberű) erős és pontos tűz alá fogta ütegünket, mi másfél óráig tartott. Ez alatt vagy 15 találat érte ütegünket, és szerencse az erős fedezéknek, ellent tudott állni. Egy lövedék megint az én ágyúm állását érte, és alapos rendet teremtett. Voinestit pedig még erősebben lőtte, nekünk pedig hallgatnunk kellett, mi a legrosszabb és borzasztó, az ellenség pedig örül neki.

28-án. Az idő borult, az ellenséges tüzéség kezd már reggel gyengébben löni, közvetlen ütegünk mögé ad le 6 lövést. Utána csend áll be. Éjjel bombavető ütegek dolgoznak. Mostanában elég tétlenségben élünk, nincs semmi dolgunk. Tisztjeink is elég jók, nem igen zavarják a legénységet.

29-én. csendesebb nap, a szokásos gyenge tüzéségi tűzön kívül semmi nem fordul elő.

30-án. Ma is a szokásos tevékenységgel telik el a nap, és ezzel be is fejeztük a szeptember hónapot.

OKTÓBER HÓ

1-én. Vasárnap van, az egész nap egy lövés nélkül telik el, igazán ünnepelhetünk.

2-án. Kissé élénkebb a front, ütegünk megint kap pár találatot. Más esemény nem fordul elő.

3-án. Délelőtt ismét élénkebb tüzéségi tevékenység mindkét részről. Batterienk ugyancsak lő, mialatt egy ágyunk megint tönkrement, a lövedék a csőben felrobbant, és azt szétvágta. Nagy

szerencsének mondható, hogy egy embernek sem történt baja. Az ellenség részéről éjjel is volt kisebb tevékenység.

4-én Hajnalban 1/2 4 órakor bulgár szakaszon tüzérségünk 1/2 óráig tartó élénk tüzelést kezdett. Később az ellenséges tüzérség vette át a szerepet, és folytatta reggelig. Máskülönbem nem fordul elő semmi változás. Délelőtt folyamán gyengén lő az ellenség.

5-én. Reggel több ellenséges gép felszáll kémlelni. Napközben gyengébb tüzérségi tűzön kívül nem fordul elő semmi különös.

6-án. Kora reggel egy ellenséges üteg erősen lövi tartalék gyalogsági állásunkat és Kelet-Latinult, ezután csend áll be. Ütegünknel a nagy emberhiányra való tekintettel megkaptuk a régen várt tartalékot, 11 embert. De most már újabban kellene 22 legalább.

7-én. Nincs semmi élénkebb mozgalom ma. Hosszú idő után az éjjel nagyobb eső volt, mi már nagyon elkelt.

8-án. Reggel kisebb lövöldözés kezdődik mindkét részről, utána délelőtt csend volt. A délután is csendben telik el. Mióta a mi kötött léggömbünk állandóan fent van, az ellenség beszüntette a rendszeres lövöldözést.

9-én. Hajnalban Focsani és a tőlünk balra levő frontszakaszon erősebb tevékenység volt. A nap többi része nyugodtan telik el.

10-én. Teljes csend van mindkét részről. Ma kezdtük meg a legénységi fedezék építését télre. Ez egy nagyobb szabású építkezés lesz, minek oly erősnek kell lennie, hogy ezen veszélyes helyen, hol ki vagyunk téve az ellenség teljes céljának, megállja a helyét.

11-én. A mai nap egész nyugodtan telik el mindkét részről, úgyszintén az éj is nyugodtan telik.

12-én. A délelőttöt ma sem zavarja semmi. Délután egy bulgár és egy orosz üteg zavarja a csendet pár lövéssel, mely után nyugalom áll be. Már napok óta az ellenség jobbra hallgat.

13-án. Délelőtt és délután erős tűzharcot folytat egymással egy bulgár és két ellenséges üteg, mi délután már az ellenség részéről egész dobtüzzé fajult. Éjjel nem fordult elő különös.

14-én. Délelőtt kezd egy ellenséges üteg gyengébben löni, mit délután is folytatott. Mi pedig erősen folytatjuk a földmunkát.

15-én. Reggel erős köd ereszkedett, (az első) mi késő délelőtt oszlott szét. Ma kevés tevékenység volt. Ma megint sebesülés történt nálunk, egy altiszt leejtett egy fel nem robbant gránát-schrapnel zünderét, mi felrobbant, és súlyosan megsebesítette.

16-án. Rövid ideig tartó fegyver- és gépfegyvertűz volt hallható előttünk. Délután Latinul nyugati részén elterülő legelőn a bulgárok egy marhacsordája legelt, mire az ellenség eszeveszett gyorstűzet zúdított gázgránáttal.

17-én. Az egész nap minden különös nélkül telik el, az éj is nyugodt.

18-án. Egész csend van a vonalon. A lakásainkat gyors erővel építjük, hogy minél előbb készen legyen, de még sok munkát fog adni.

19-én. Pár lövésen kívül, mit az ellenség közénk lődözött, nem történt semmi nevezetes.

20-án. Teljes csend van. Az idő rosszra fordult, már két nap óta az eső esik, mi most nagy hátrányunkra van az építkezésnél.

21-én. Vasárnap van, teljes nyugalom van a fronton.

22-én. Néha egy lövés hallható, máskülönben semmi újabb esemény.

23-án. Az idő egész hűvösre fordult, s szerencsénk, hogy már lakásunkkal annyira vagyunk, hogy éjjel bent hálhatunk. A mai nap is egész csendben telik, csak este volt hallható pár ágyúlövés.

24-én. Reggel megint eső esett, délelőtt azonban szebb idő lett. Azonban ma nincs semmi harci tevékenység.

25-én. Az egész vonal csendesnek volna mondható, ha a gyalogság a sok daru, és vadlibára nem lövöldözne, mi itt elszáll.

26-án. Ma is teljes csend van, nem változok a helyzet.

27-én. Focsani oldalról délelőtt hallható kisebb mérvű ágyúzás. Itt teljes csend van. Ma szebb, napos idő van, ezt a repülőket felhasználják. Most az ellenség nem zavar bennünket, nyugodtan végezhetjük a munkánkat.

28-án. Az idő ma szebb ugyancsak, így délelőtt mindkét részről repülőket jelennek meg, és gépfegyverharcba bocsájtkoznak, miben a mi kis fürge gépünk marad a győztes. Az ellenséges gépet lelőtte, minnek sikló esése nagyszerű látványt nyújtott. De azoknak, kik bent ültek, borzalmas lehetett. Mire ütegünkötől 1 km Ost-Latinulnál leest, már teljes lángban állott, s pár perc alatt csak a vasroncsok maradtak belőle. A pilóta sem volt megmenthető, a megfigyelő tiszt pedig már előbb kiugrott, s fel sem volt fedezhető. A mai nap is nyugodtnak mondható, épp egy ellenséges üteg tesz pár lövést közelünkbe. Az éj is csendes. A kihirdetett siker az újabb olasz offenzívánknál elég örömet váltott ki. Bűnhődik tehát megint az áruló.

29-én. Szép, napos idő ígérkezik, máskülönben elég nyugodt a mai nap és éj is.

30-án. Ma sincs semmi különös változás.

31-én. Teljes csend, úgy nappal, mint éjjel. Most az ellenség nagyon békében van, mit mi nem igen bánunk, nyugodtan munkálkodhatunk.

NOVEMBER HÓ

1-én. Reggel ködös, borult idő, hideg azonban nincs. Az egész nap csendben telik el, méltó a halottak napjához.

2-án. Délelőtt ma is csendes, délben egy ellenséges üteg tüzel kisebb mértékben, utána nyugalom áll be.

3-án. Ismét szomorú reggel következett ütegünkre. Reggel 6 órakor egy ellenséges közép-kaliberű üteg belövést kezdett reánk, s már első lövései egész pontosan jöttek állásunkhoz. Egy lövedék épp az egyik építésben levő fedezék beton tetejére csapott, mit áttörve, a bentlevő

legénységből 1 halottat és három sebesültet követelt. Vagy 15 lövés után az előttünk álló bulgár üteget kezdte lőni, utána pedig más célokkal foglalkozott egész délelőtt. És ezt tünnünk kellett, nem tudtuk viszonzni a tüzet, miután ezen új ütegnek az állását nem tudjuk.

4-én. Kora reggel munkához láttunk, hogy minél előbb biztosítsuk fedezésünket. Ma máskülönben teljes csend van, egy lövés sem hallható. Hűvös, ködös idő van, elég egyhangú vasárnap, csak Ófelsége névnapja hoz némi változást annyiban, hogy a menáge jobb és bor van hozzá.

5-én. Nagyjában csend van a vonalon, semmi újság.

6-án. A mai nap sem különbözik a tegnaptól, teljes csend.

7-én. Délelőtt csend van. Délben azonban egy ellenséges üteg kezd lőni gyengébben. A délutánt és éjet nem zavarja senki.

8-án. Reggel köd, mely egész délelőtt tartott. Délben kitisztul, szép, napos idő lesz, de harci tevékenység nincs.

9-én. Majd egész nap az eső esik, mitől már kezdünk irtózni. Mikor kellett volna a nyáron, nem volt. Ma is szünetel a harci tevékenység.

10-én. Délelőtt batterienk lő. Délben egy ellenséges üteg több lövést adott reánk, de rövidiek voltak.

11-én. Vasárnap van, egész csendes nap. De azért nem ünnepelhetünk, miután sietnünk kell a munkával, ne hogy oly meglepetés érjen bennünket, mint a múltkor.

12-én. Kora reggel Gurgueti-be megyünk, kézigránát dobásra most először, de elég neveltséges volt. Ma szinte jó idő van. Olykor hallható egy-egy lövés.

13-án. Egész nap erős köd, mi kizár minden harci tevékenységet. Így bátran dolgozhatunk az építkezésen.

14-én. Délelőtt az eső esik, mitől csak a sár szaporodik. Délután azonban igen szép napos idő, és egy repülőgépünk felszáll, és nagyszerű bravúrral belelő ellenséges léggömbbe, mi égve esik le. Máskülönben elég csendes nap van.

15-én. Az idő kissé hűvös, a csendet azonban nem zavarja semmi.

16-án. Elég csendes nap a mai is, nem fordul elő semmi változás. Hűvös, szeles idő, de ez még tűrhető. Mára megfigyelőn teljesíték szolgálatot. Erősen várjuk az események fordulatát az újabb orosz forradalomtól, és az olasz offenzívánktól.

17-én. Szeles, hideg idő van, mi nem sok kedvet ad a künnlevésre. Máskülönben csend van.

18-án. Az idő ma is hűvös, de máskülönben teljes nyugalom.

19-én. Reggel fürödni megyünk, és egész délelőtt azzal foglalkozunk. Délben élénkebb lövöldözés folytatódik, 1 órakor pedig az itteni szakaszon levő összes tüzérségünk rövid ideig tartó gyorstüzet ad le. Ezután minden elcsendesedett.

20-án. A szép időt felhasználva egész nap repülők járnak. Délután ugyancsak három repülők fent van és egy ellenséges léggömböt megint lelőnek. Az utóbbi rövid idő alatt ez már a harmadik. A német repülők ebben igen ügyesek.

21-én. Reggel igen hűvös idő, egész délelőtt erős köd. Délután kissé enyhébb, tisztább idő, mit két repülők ismét felhasznál, az ellenséges állások fölé száll, honnét erős fegyver - és gépfegyvertűz fogadja őket, de azért nem vonulnak vissza. Másféle harci tevékenység azonban nincs. A csapatok azonban részünkről itt nagyon mozognak, félő, hogy megint készül valami részünkről, mi már az idő előrehaladottságánál fogva kellemetlen lenne. Az éjket már egész jól töltjük, a meleg, jól elkészített fedezékben, minek kiépítésén sokat fáradunk.

22-én. Délelőtt csendes nap, csak az ellenséges és saját repülőink járnak. Délután tőlünk balra erősebb ágyúzás van, mi rövid idő múlva megszűnik. Az éj is csendes.

23-án. A szép időt az ellenséges repülők felhasználják, és hármásával járnak, tüzérségünk lövi őket.

24-én. A mai nap sem fordul elő különös esemény. A nappalok is hűvösek általában, az éjkek pedig hidegek. Az ételmezésünk mostanában elég tűrhető, noha sok borsót megesszünk.

25-én. A vasárnap délelőtt csendes, délután azonban hosszabb idő után pár lövést küld közelünkbe az ellenség. Épp ezen lövések zavarják a vasárnapi csendet.

26-án. Délelőtt messzebről hallható ágyúzás, itt azonban nyugalom van. Mostanában mindkét részről a repülők élénkebb tevékenységet fejtenek ki. Az éjket nyugodtan tölthetjük, nincsenek éjjeli lövéseink és az ellenség is nyugodtan viselkedik. Azonkívül nem kell félni esetleges ellenséges gránátoktól a jó erős fedezékben. Ugyancsak jöhet a hideg is már, kályhánk és fánk van.

27-én. Délelőtt teljes csend van, az idő borult. Délutánra kitisztul és több ellenséges repülő felszáll, mire elhárító ütegeink működésbe lépnek. Az ellenség is ballonunkra aspirál, de nem sikerül neki. Ilyesmire ők ügyetlenek nagyon. A légi tevékenységen kívül más nem is zavarja a napot.

28-án. Itt minden változatlan ma is, csupán balra tőlünk messzebről hallható ágyúzás a délután folyamán.

29-én. Csak légi tevékenység van, mire az elhárító ütegek működnek, pazarolják a munitiót.

30-án Szép, napos idő, néha hallatszik egy lövés távolabbról. Délután azonban batterienkat tisztelte meg az ellenség pár lövéssel, mi elég pontosan beérkezett egy munitions fedezék tetejére. Ennyi volt a mai napi tevékenység, és le is záródott ezen hónap.

DECEMBER HÓ

1-én. A hónap első napja igen szép, napos idő, mintha csak valami nyári nap volna. Ma egész nap hallható ágyúzás kisebb mértékben. Itt előttünk elég nyugodt ma is. Csak az orosz események izgatnak most bennünket, vajon hova fog fejlődni.

2-án. Ma teljes csendben a vasárnapot ünnepelehetjük.

3-án. Reggel borult idő, később havas eső kezd esni, tehát jelentkezik a tél itt is, noha nincs hideg. Egy lövés sem hallható, akár csak már béke lenne. De nehezen is várjuk ám a napi jelentéseket, és az újságot.

4-én. Egész nap ködös idő, délelőtt volt hallható pár lövés, miből azonban következtetni lehet, hogy itt (a román fronton) nincs fegyverszünet. Kérdés, az oroszoknál van-e? Még nem tudjuk.

5-én. Reggel erősebb fagy lett, az első hideg. Délben kezd havazni, ez is újság! Ma nem volt semmi tevékenység. Ma délben állott be a hadiállapot Amerika és Ausztria-Magyarország között.

6-án. Hideg téli idő, a fronton teljes csend van. Az itteni orosz katonákkal csapataink már napok óta barátkoznak, összejönnek. Ezért az itteni orosz parancsnok, egy ezredes, kérte a mi parancsnokságunkat, hogy míg itt is nem áll be a fegyverszünet, a csapatok ne barátkozzanak. Úgy látszik mégis történt valami az orosz fronton.

7-én. Mára még hidegebb idő lett, úgy, hogy már nem igen érzi magát jól az ember künn. Természetes jó, meleg fedezékünk ez ellen védelmet nyújt. Ma sem hallható egy lövés sem, úgy látszik rövidesen itt is változást várhatunk.

8-án. Ma kaptunk parancsot arra, hogy a fegyverszünet alatt a gázálcot nem kell hordani. Ezen fegyverszünet egyelőre e hó 17-ig van megállapítva. Valahára tehát elérkeztünk idáig, a fegyverszünetig, mit a legnagyobb örömmel üdvözlünk, bárha sikerülne a teljes béke! Igaz, hogy nem úgy következett be, mint óhajtottuk az általános fegyverszünetet, de már ez is nagy lépés. Itt a román fronton még nem tiszta a helyzet, de akaratlanul is be kellett szüntetni a tevékenységet a románoknak is, miután sok az orosz csapat itt, kik már szinte nem harcolnak. Most tehát feszült érdeklődéssel várjuk a további fejleményeket.

9-én. Az egymás pusztítására törekvő harci zaj egyelőre elnémult, tehát csendesen volnánk, csak a katonáink gyakorlatozásából eredő kézigránát robbanások zavarják a csendet. Tehát hivatalosan, 7-én déli 12 órakor jött be a fegyvernyugvás, mi tart 10 napig, vagyis 17-én délben jár le. A mi csapataink legnagyobb része máris megy innét el, mert ezen kikötött idő alatt mindkét félnek meg van engedve a csapatmozdulat. Ma jött tudomásunkra, hogy a román front és az ázsiai török-orosz front is csatlakozott az orosz fegyvernyugváshoz.

10-én. A tél kezd erős lenni, ugyan száraz hidegek vannak, a Buzeau teljesen befagyott. A bulgár és német csapatokat is erősen szállítják innét, félünk, hogy reánk is kerül a sor, pedig ezt egy cseppet sem szeretnénk, a telet itt jobb volna eltölteni.

11-én. Borult, ködös, hideg idő: unatkozok. Semmi dolog nincs, de ha volna is, nemigen tetszene. Izgatottan várjuk az újabb híreket és az újságot. Most szabadon mozoghat mindenki, a tűzvonal előtt a gyalogság és kocsik egész békésen sétálnak, nem zavarják őket a gránátok és a fegyvergolyók.

12-én. Ma már az előttünk álló bulgár üteg is elment, németek váltották fel őket. Ezekkel pedig erős csereüzletet tudunk csinálni, mi kenyeret, ők dohányt adnak. Borzasztó éhséget szenvednek most a németek itt, ilyenre még nem is volt példa. Kenyérért képesek mindenüket eladni. A hideg tart erősen, nem akar engedni.

13-án. Csak a gyakorlatozó csapataink lövései emlékeztetnek a háborúra, máskülönben csapataink és az ellenséges csapatok a Buzeau jégen játszadoznak és barátkoznak. Most van elég pihenőidőnk, unatkozunk is.

14-én. A mai nap is unalom között telik el, nem foglalkozunk semmivel, csak a meleg kályhánál politizálunk.

15-én. Ma hidegebb, ködös idő van, semmi újabb nem fordul elő. Az élelmzésünk most igen rossz, melyért fel is szólaltunk már, de úgy látszik, hiába. A tisztek ilyesmiben nagyon gyengék (reservák), tapasztalatlanok. Egy élősdí társaság uzsorázza az úteget, különösen a számvívő altiszt, ki, azt lehet mondani, egy szélhámos. Ezen alak sok visszaélést csinál, de megtorolatlanul marad, mert olyanformán van, hogy a tiszteket is sakkban tudja tartani. Mert a dolog úgy áll, hogy tisztjeink, ha a maguk előnyéről van szó (a legénység hátrányára), akkor nem tapasztalatlanok.

16-án. A huzamosabban tartó hideg után ma szép, enyhe idő lett. Vasárnap van, a mai ebédünk gulyásból áll, no meg mellé a tisztek által megunt rossz sör, mit előbb a legénységtől vontak meg, most a maradvány nekünk jutott. Már mindnyájan torkig vagyunk ezzel a gyalázatos helyzettel.

17-én. Ma délben járt volna le a fegyvernyugvás, de tudunkra jött a fegyverszünet megkötése január 14-ig (28 nap), mely idő alatt a béketárgyalások folynak. Ha ezen tárgyalás nem vezetne eredményre, úgy a fegyverszünet előzetes 7 napi felmondással jár, ellenesetben pedig meghosszabbítható, ha kívánatos. Ma a megfigyelőn teljesítettem szolgálatot, mindenfelé a mi és ellenséges csapatok gyakorlatoznak a frontok előtt.

18-án. Ma délelőtt erős hideg, délután gyengébb idő. Ma orvosi szemle lesz itt az állásban, mi még a háború folyamán nem fordult elő. Mire jó tehát a fegyverszünet! Még az orvos is ki mer jönni a Stellungba! A rossz élelmzésen pedig bosszankodunk, de hiába, csak nem javul. Azonban ma délután mi is megkezdjük a gyakorlatozást, hogy ne unatkozunk.

19-én. Délelőtt a r. katolikusoknak gyónás van a front mögött Giurgnetti-ben. Most már tehát a vallási kötelezettségnek is eleget tehetünk. Némi élénkséget a mindenfelől hallható zene hangjai kölcsönöznek.

20-án. A mai nap is pár óráig tartó gyakorlatozással telik el.

21-én. Hogy az unalmat enyhítsem, délután bementem Giurguetti-be, a mozdonyálláshoz.

22-én. A délelőttöt a megfigyelőn töltöttem, noha ott sincs semmi dolog. Délután fürdés van, miben mostanában gyakran van részünk.

23-án. Szomorú, borongós vasárnap van, hozzá elég hideg. A hó akarna esni, de nem tud érvényesülni. Ma a gyakorlatozás is szünetel, így csend van mindenfelé. Az időt olvasással és írással töltöm. Most a társam, (egy art.meister) is elment szabadságra, kivel mégis csak elszórakoztunk valahogy.

24-én. Ma rendkívül hideg idő van. Ezen nap, mindazokra, kik ezen ütegnél szolgának, emlékezetes marad. – Villanylámpa, zsebkendő, ej, de szomorú karácsonyt hoztatok! Az ütegpáncsnoknak, Szrogh főhadnagynak állítólag napok előtt eltűnt egy villanylámpája, Pelles hdgy. úrnak pedig 3 zsebkendője. Természetes, az ily dolgok, bármiként történnek is, a legénységre fogatnak (katona tempó), mely szenved érte. Így mindjárt délután erős kutatás rendeztetett a legénység holmija között, mi azonban eredményre nem vezetett. Most a parancsnok

részéről fenyítő intézkedések lettek kilátásba helyezve, úgy mint mindennemű kedvezmény megvonása (mit még úgy sem élveztünk jóvoltából), szigorított gyakorlatok, reggel 4 órától délután 6 óráig, stb. Mondhatom, a négy karácsony közül, melyeket künn töltöttem a fronton, ily nyomorult még egy sem volt, mint ezen ütegnél. Bármily szigorú is egy parancsnok, ily alkalomkor igyekszik az emberei ünneplését, amennyire lehet, a legjobbra hangolni, nem pedig elkésérsíteni. No de hát mi is ehhez illően viselkedünk. Így jött be a karácsony est: mindenfelől a gyalogsági állásokból örömtüzek láthatók, a szent énekek töltik be a tájat zenekísérettel, többszínű rakéták tömegei röpködnek a levegőben. Nálunk pedig még arra sem gondolt senki, hogy egy rongy karácsonyfánk lett volna, azaz karácsonyfa volt, csak reá tenni való nem. Természetes a tiszteknek kellett volna erre valamit áldozni, de ők inkább a legénység járulékát veszik el, mint ilyesmit cselekednének. És nem merem állítani azt, hogy nem ők rendezték az ütegnél az említett puccsot, csak hogy kihúzhassák magukat némi kötelezettségek alól. Az est beálltával megjött a vacsora és az üteg ugyancsak kitett magáért. Volt gulyás, azt lehet mondani húsmentes, pár tüdő és pacal-cafat úszkált benne, azonkívül kávénak nevezett fekete víz és még 1/2 liter bor. Mi altisztek pedig, dacára ennek a szomorú hangulatnak, estét rendeztünk, mi majd reggelig tartott. Csináltunk pörköltet krumplival, kaptunk hozzá egy hordó sört (pénzért), így ünnepeltük a karácsony-estét, én, Kirner, Medvegy, Gaál, Kiss, Erki és Grósz.

25-én. Karácsony napjára virradtunk, igaz, hogy nem is aludtunk, de jól töltöttük az éjet. Ma gyengébb idő van, a legénység alvással tölti a napot, miután az éjjeli kártyázásban kimerült. Eljött a dél és következett a karácsonyi ebéd, mi állt: levesből, benne tézsa és burgonya, és savanyú káposzta némi tüdő- és húsdarabokkal. És ebbe kénytelenek vagyunk belenyugodni azzal a gondolattal, hogy nem fog mindég így lenni. A vacsoránk sem valami ünnepies: bableves és feketekávé.

26-án. Ma kellemes idő lett, a hangulat ünnepies, és várjuk az ebédet, mi meg is érkezik, leves és babfőzelék, hozzá fél liter bor. A délutáni parancsnál tudtul adatott a szigorított gyakorlatozás, mi holnap reggel fog megkezdődni. Ezzel befejeződött a karácsony.

27-én. Reggel 4 órakor ébresztő, 1/2 5–6-ig testgyakorlat, mi igen jól esik az ünnep után. Déli 12 óráig útcsinálással foglalkozott a legénység, mit délután 2–6-ig ugyancsak folytattak. Ezzel fejeződött be a mai nap. Az elmúlt éjjel a tisztjeink, annak öröme, hogy a parancsnoknak (Szroghnak) névnapja van, örült mulatozást vittek véghez, s mellette oly lövöldözést, hogy kik újtokba kerültek, a legnagyobb veszélyben voltak. (Mi is kívántunk a Szrogh úrnak minden kellemetlent, de semmi jót!) Tehát ily esetek fordulnak elő ezen ütegnél és nem is valami ritkán. Ez pedig mind a legénység bőrére megy.

28-án. A szigorú 4 órai ébresztő mára megszűnt, helyette a 6 órai lépett életbe. Egész nap ágyú és gyalog execirozás folyik, mi délután 6 órakor szűnik meg.

29-én. Ma a legénység fagyújtással foglalkozik. Újabban napok óta erős csapat-mozdulatok vannak a németeknél, váltják fel egymást. Az idő napok óta gyenge.

30-án. Vasárnap van, ma kezd havazni, kisebb mértékben. Máskülönben semmi újság nincs, csak az élelmezésünk kegyetlen rossz.

31-én. Ma szeles, hideg idő, de azért az esztendő utolsó napját is künn töltjük büntetésből. Igaz, hogy a többi csapatok is gyakorlatoznak, de mértékletesen. Délután a hideg miatt iskola volt bent. Ma kissé tűrhetőbb volt az ebéd és a vacsora is. Máskülönben a szilveszter est is igen lehangolt, csak a jövő kecsegtet bennünket és ez némi vigaszt ad.